

3. พระราชบัญญัติประกันชีวิต พุทธศักราช 2510

เนื่องจากธุรกิจประกันชีวิต เป็นกิจการกึ่งการค้าและสวัสดิการ มีผลกระทบต่อความมั่นคงของสังคม และความผาสุกของปวงชน รัฐจึงต้องเข้ามามีบทบาทเกี่ยวข้อง เต็มไม่มีกฎหมายควบคุมธุรกิจนี้โดยเฉพาะ เป็นเหตุให้ผู้รับประกันชีวิตมีฐานะการเงินไม่มั่นคง ทำให้ผู้เอาประกันเสียเปรียบและไม่ได้รับความคุ้มครองเท่าที่ควร จึงจำเป็นต้องบัญญัติกฎหมายควบคุมกิจการประกันชีวิตขึ้นโดยเฉพาะ เพื่อควบคุมบริษัทประกันชีวิตให้ดำเนินการ โดยเล็งถึงผลประโยชน์ของผู้เอาประกันชีวิตมิให้ดำเนินการไปในทางที่เสี่ยงภัย และเพื่อส่งเสริมกิจการประกันชีวิตให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นให้ทันกับความต้องการของประชาชน เพราะการประกันชีวิต นอกจากจะช่วยบรรเทาความเดือดร้อนทางการเงินแก่ผู้เอาประกันชีวิตแล้ว ยังเป็นสถาบันการเงินที่สำคัญช่วยในการพัฒนาการเศรษฐกิจของประเทศอีกด้วย¹

การควบคุมการค้าเนกิจการบริษัทประกันชีวิตโดย พ.ร.บ. ประกันชีวิต พ.ศ. 2510 มีหลักการใหญ่ ๆ ดังนี้

3.1 ควบคุมการค้าเนกิจการขอจัดตั้งบริษัทประกันชีวิต

การประกอบธุรกิจประกันชีวิต ตามความในมาตรา 7 จะต้องดำเนินการในรูปนิติบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในรูปบริษัทจำกัด จะดำเนินการได้ก็ต่อเมื่อได้รับใบอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ โดยได้วางหลักทรัพย์ประกันและดำรงไว้ซึ่งกองทุนตามที่กฎหมายกำหนดไว้ รายละเอียดจะได้ศึกษาต่อไปในเรื่องการควบคุมฐานะการเงินของบริษัท

---

1. ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 1 ตอนที่ 32 (ฉบับพิเศษ) ลงวันที่ 14 เมษายน

การประกอบธุรกิจประกันชีวิตโดยตั้งเป็นสาขาของบริษัทประกันชีวิตต่างประเทศ จะกระทำได้ เมื่อได้รับใบอนุญาตจากรัฐมนตรีและต้องดำรงไว้ซึ่งทรัพย์สินในประเทศไทยตาม จำนวน ชนิด วิธีการและเงื่อนไขที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ประกาศในราชกิจจานุเบกษา จำนวนทรัพย์สินที่รัฐมนตรีกำหนดต้องไม่ต่ำกว่าจำนวนกองทุนที่บริษัทต้องดำรงไว้ ตามความใน มาตรา 8

การเปิดสาขาของบริษัทประกันชีวิตจะกระทำได้ต่อเมื่อได้รับใบอนุญาตจากรัฐมนตรี ส่วนบริษัทประกันชีวิตที่เป็นสาขาของบริษัทประกันชีวิตต่างประเทศจะเปิดสาขาไม่ได้ตามความใน มาตรา 11

3.2 ความคุมแบบและกรรมธรรม์ประกันชีวิต

ตามความในมาตรา 23 กรรมธรรม์ประกันภัยที่บริษัทออกให้ผู้เอาประกันต้องเป็น ไปตามแบบและข้อความที่นายทะเบียนได้ให้ความเห็นชอบ ทั้งนี้ให้รวมทั้งเอกสารประกอบหรือแบบ ทั่วยกรรมธรรม์ประกันภัยนั้นด้วย

แบบและข้อความที่ นายทะเบียนได้ให้ความเห็นชอบไว้แล้วตามวรรคหนึ่ง เมื่อนาย ทะเบียนเห็นสมควรหรือ เมื่อบริษัทร้องขอนายทะเบียนจะสั่งให้เปลี่ยนแบบและข้อความเสียใหม่หรือ แก้ไขเปลี่ยนแปลงก็ได้

ในกรณีที่บริษัทออกกรรมธรรม์ประกันภัยแตกต่างไปจากแบบหรือข้อความที่นายทะเบียน ได้ให้ความเห็นชอบตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประโยชน์ตามกรรมธรรม์ ประกันภัยมีสิทธิเลือกให้ บริษัทต้องรับผิดชอบในการชำระหนี้ตามแบบกรรมธรรม์ประกันภัย หรือข้อความ ที่บริษัทออกให้ นั้น หรือตามแบบหรือข้อความที่นายทะเบียนได้ให้ความเห็นชอบไว้แล้วก็ได้ และไม่ ย่อมไม่เป็นเหตุให้บริษัทพ้นความผิดที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้

ในกรณีที่บริษัทออกกรมธรรม์ประกันภัยโดยใช้แบบหรือข้อความที่นายทะเบียนมิได้ให้ความเห็นชอบตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ผู้เอาประกันภัยจะเลือกให้บริษัทต้องรับผิดชอบตามกรมธรรม์ประกันภัยนั้น หรือจะบอกเลิกสัญญาประกันชีวิตนั้นเสีย และให้บริษัทคืนเบี้ยประกันภัยทั้งสิ้นที่ได้ชำระไว้แล้วแก่บริษัทก็ได้ และไม่ว่าผู้เอาประกันภัย จะใช้สิทธิดังกล่าวนี้ประการใดหรือไม่ ย่อมไม่เป็นเหตุให้บริษัทพ้นความผิดที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้

3.3 การควบคุมอัตราเบี้ยประกัน

ตามความในมาตรา 24 อัตราเบี้ยประกันภัยที่บริษัทกำหนด จะต้องได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียน

อัตราเบี้ยประกันภัยที่นายทะเบียนเห็นชอบไว้แล้ว เมื่อนายทะเบียนเห็นสมควรหรือเมื่อบริษัทร้องขอ นายทะเบียนจะสั่งให้เปลี่ยนอัตรานั้นเสียใหม่ก็ได้ การเปลี่ยนอัตราใหม่ ไม่มีผลกระทบต่อกรมธรรม์ประกันภัยที่ได้กำหนดอัตราเบี้ยประกันที่นายทะเบียน ได้ให้ความเห็นชอบไว้ก่อนแล้ว

มาตรา 25 ห้ามมิให้บริษัทออกกรมธรรม์ประกันภัยโดยระบุจำนวนเงิน อันจะพึงใช้ให้เป็นเงินตราต่างประเทศแก่ผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประโยชน์

มาตรา 26 การคำนวณผลกำไรของบริษัท ว่ามีหรือไม่และเท่าใด เพื่อประโยชน์ในการจ่ายเงินปันผลแก่ผู้ถือหุ้น บริษัทต้องได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียน

3.4 การควบคุมฐานะการเงิน

เพื่อความมั่นคงของบริษัทประกันชีวิต เป็นหลักประกันของประชาชนผู้เอาประกัน การควบคุมฐานะการเงินของบริษัทจึงได้ เริ่มตั้งแต่การขออนุญาตจัดตั้งบริษัทประกันชีวิต ดังต่อไปนี้

ก. การวางหลักทรัพย์ประกัน

มาตรา 14 บริษัทต้องมีหลักทรัพย์ของบริษัทวางไว้กับนายทะเบียนเป็นหลักทรัพย์ประกันมีมูลค่าสองล้านบาท

หลักทรัพย์ของบริษัทที่ต้องวางไว้ กับนายทะเบียนจะเป็นเงินสด พันธบัตรรัฐบาลไทย หรือทรัพย์สินอื่นตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษาก็ได้

มาตรา 15 ในกรณีหลักทรัพย์ประกันของบริษัทใด มีมูลค่าลดต่ำกว่าที่กำหนดตาม มาตรา 14 ให้นายทะเบียนสั่งให้บริษัทนั้นนำหลักทรัพย์มาเพิ่มเติมจนครบจำนวน ที่กำหนดภายในสามสิบวันนับแต่วันได้รับคำสั่ง

มาตรา 16 ในกรณีที่หลักทรัพย์ประกันของบริษัทใด มีมูลค่าเพิ่มขึ้นกว่าที่กำหนดตาม มาตรา 14 บริษัทนั้นอาจขอลดหลักทรัพย์ประกันส่วนที่เพิ่มขึ้นนั้นได้

มาตรา 17 บริษัทอาจขอเปลี่ยนแปลงหลักทรัพย์ประกันที่วางไว้ได้ ทั้งนี้ภายใต้บังคับมาตรา 14

มาตรา 18 หลักทรัพย์ประกันที่บริษัทวางไว้ตามมาตรา 14 ย่อมไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี ทั้งนี้ ตราบเท่าที่บริษัทยังมีได้เลิกกัน

ในกรณีที่บริษัทเลิกกันแล้ว ให้เจ้าหนี้ซึ่งมีสิทธิได้รับชำระหนี้ที่เกิดจากการเอาประกันชีวิต มีสิทธิได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินที่เป็นหลักทรัพย์ประกันก่อนเจ้าหนี้อื่น

ข. การดำรงไว้ซึ่งเงินกองทุน

มาตรา 19 บริษัทต้องดำรงไว้ซึ่งกองทุนไม่น้อยกว่าห้าล้านบาท

ค. เงินสำรองประกันภัย

มาตรา 20 ให้บริษัทจัดสรรเบี้ยประกันภัยไว้เป็นเงินสำรองประกันภัยสำหรับกรมธรรม์ประกันภัยที่ยังมีความผูกพันอยู่ตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา 21 รัฐมนตรีมีอำนาจกำหนดให้บริษัทวางเงินสำรองประกันภัยเป็นมูลค่าไม่เกินร้อยละสิบห้าของเงินสำรองประกันภัยตามมาตรา 20 ไว้กับนายทะเบียน

ง. การควบคุมการลงทุนของบริษัทประกันชีวิต

มาตรา 22 นอกจากการประกันชีวิตบริษัทจะลงทุนประกอบธุรกิจอื่นใด ได้ก็เฉพาะที่กำหนดในกฎกระทรวง กฎกระทรวงนั้น จะกำหนดเงื่อนไข ในการประกอบธุรกิจนั้น ๆ ให้บริษัทปฏิบัติด้วยก็ได้

การประกอบธุรกิจใดที่ไม่ปฏิบัติ หรือไม่เป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวงให้ถือว่าเป็นการประกอบธุรกิจที่มีได้กำหนดในกฎกระทรวง

ปัจจุบัน ได้มีกฎกระทรวงฉบับที่ 6 ออกตามความในพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2510 เรื่องการลงทุนของบริษัทประกันชีวิต เพื่อให้บริษัทประกันชีวิตดำเนินการขยายการลงทุนแสวงหาผลประโยชน์ได้กว้างขวางยิ่งขึ้นตามภาวะเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งจะเป็นผลดีต่อการประกอบธุรกิจประเภทนี้และการขยายการลงทุน ของบริษัทประกันชีวิตดังกล่าวย่อมเป็นการช่วยพัฒนาประเทศด้วย เช่น การลงทุนซื้อพันธบัตรรัฐบาลไทย ซื้อหุ้นกู้หรือหุ้นกู้ของบรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ให้กู้ยืมโดยธนาคารในประเทศเป็นผู้ค้ำประกัน หรือมีหลักทรัพย์เป็นประกัน ให้กู้ยืมโดยธนาคารในประเทศเป็นผู้ค้ำประกัน หรือมีหลักทรัพย์เป็นประกัน ให้กู้ยืมแก่การเคหะแห่งชาติ ให้กู้ยืมแก่เกษตรกรเพื่อใช้ในการเกษตรโดยมีผู้ค้ำประกัน หรือฝากเงินไว้กับธนาคารในประเทศโดยได้รับดอกเบี้ย

สาระสำคัญของกฎกระทรวงฉบับที่ 6 อนุญาตให้บริษัทประกันชีวิตลงทุนธุรกิจอื่นได้ ดังต่อไปนี้

- (1) ชื่อพันธมิตรรัฐบาลไทย พันธมิตรที่กระทรวงการคลังกำกับทั้งต้นเงินและดอกเบี้ย หรือพันธมิตรธนาคารระหว่างประเทศที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนา ทั้งนี้ ต้องปราศจากภาระค้ำประกัน
- (2) ชื่อหรือลดหลักทรัพย์ของกระทรวงการคลังหรือองค์การหรือรัฐวิสาหกิจที่เป็นนิติบุคคลซึ่งมีพระราชบัญญัติ หรือพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งขึ้น
- (3) ชื่อหุ้นหรือหุ้นกู้ของบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ซึ่งปราศจากภาระค้ำประกัน
- (4) ชื่อหุ้นหรือหุ้นกู้ของบริษัทจำกัดที่จดทะเบียนในประเทศไทย ซึ่งมีได้ประกอบธุรกิจประกันวินาศภัย เว้นแต่บริษัทจำกัดที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจเฉพาะการประกันต่อ
 ในกรณีชื่อหุ้น ของบริษัทจำกัดใดที่ประกอบธุรกิจประกันชีวิต บริษัทจำกัดนั้นต้องไม่เป็นสาขาของบริษัทประกันชีวิตต่างประเทศที่ได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันชีวิตในราชอาณาจักร
 ทั้งนี้ บริษัทจำกัดตาม (4) และบริษัทจำกัดตามวรรคหนึ่งของ (4) ต้องไม่เป็นบริษัทจำกัดในเครือเดียวกันตามประมวลรัษฎากร
- (5) ชื่อหุ้นของนิติบุคคลที่ประกอบธุรกิจประกันชีวิตในต่างประเทศ แต่นิติบุคคลนั้นต้องไม่มีสาขาในราชอาณาจักร
- (6) ชื่อตั๋วแลกเงินที่มีธนาคารในประเทศหรือบริษัทเงินทุนเป็นผู้รับอาวัลการใช้เงิน ทั้งจำนวนตามตั๋วแลกเงินหรือชื่อตั๋วสัญญาใช้เงินที่ธนาคารในประเทศเป็นผู้กำกับ
- (7) ชื่อตั๋วแลกเงินหรือตั๋วสัญญาใช้เงินโดยบริษัทเงินทุนเป็นผู้ส่งจ่าย หรือเป็นผู้ออกตั๋ว
- (8) ให้กู้ยืมโดยธนาคารในประเทศเป็นผู้กำกับหรือมีหลักทรัพย์เป็นประกัน

ความใน (8) ของข้อ 2 นี้ ถูกยกเลิกใช้ความใหม่แทนแล้วโดยข้อ 1 แห่งกฎกระทรวงฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2522)

- (9) ให้ผู้ยืมแก่บริษัทจำกัดที่จัดสรรที่ดิน หรือที่ดินและอาคารซึ่งจัดสรรตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการจัดสรรที่ดินโดยธนาคารในประเทศเป็นผู้ค้าประกันหรือมีหลักทรัพย์เป็นประกัน
- (10) ให้ผู้ยืมแก่การเคหะแห่งชาติ
- (11) ให้ผู้ยืมแก่สหกรณ์เพื่อการเกษตรที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์
- (12) ให้ผู้ยืมแก่เกษตรกร เพื่อใช้ในการเกษตรโดยมีผู้ค้าประกัน
- (13) ให้ผู้ยืมแก่พนักงานของบริษัท โดยมีผู้ค้าประกัน
- (14) จัดจำหน่ายที่ดินที่บริษัทมีอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2510 ใช้บังคับ หรือที่ดินที่ตกเป็นของบริษัทเนื่องจากการชำระหนี้ภายหลังจากวันที่พระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวใช้บังคับ
- (15) ผากเงินไว้กับธนาคารในประเทศโดยได้รับดอกเบี้ย

ทั้งนี้ ผู้ส่งจ่ายตัวแลกเงินหรือตัวสัญญาใช้เงิน ผู้ยืมหรือผู้ค้าประกันตาม (6)(7)(8)(9)(12) และ (13) ต้องไม่เป็นกรรมการของบริษัท สามี หรือภรรยาของกรรมการของบริษัทหรือในกรณีบุคคลดังกล่าวเป็นนิติบุคคลหรือเป็นห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลหรือห้างหุ้นส่วนนั้น ต้องไม่มีกรรมการของบริษัท หรือสามีหรือภรรยาของกรรมการของบริษัทเป็นกรรมการผู้มีอำนาจลงนามแทนนิติบุคคลหรือเป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดหรือเป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนสามัญ แล้วแต่กรณี นอกจากนั้นหลักทรัพย์ต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้เป็นหลักทรัพย์ประกันในกรณีดังกล่าวจะต้องไม่เป็นของบุคคลธรรมดา นิติบุคคลหรือห้างหุ้นส่วนดังที่ระบุไว้ในวรรคนี้ด้วย

3.5 การควบคุมบัญชีและทะเบียน

มาตรา 30 ให้บริษัทจัดทำสมุดทะเบียนและสมุดบัญชีเกี่ยวกับธุรกิจของบริษัทตามแบบและรายการที่นายทะเบียนกำหนด

เมื่อมีเหตุจะต้องลงในสมุดทะเบียน และสมุดบัญชีของบริษัทเกี่ยวกับธุรกิจของบริษัท ให้บริษัทลงรายการที่เกี่ยวกับเหตุนั้น ในสมุดทะเบียนและสมุดบัญชีเกี่ยวกับธุรกิจของบริษัท ทั้งนี้ ไม่ช้ากว่าเจ็ดวัน นับแต่วันที่มีเหตุอันจะต้องลงรายการนั้น

มาตรา 31 ให้บริษัทเก็บรักษาสมุดทะเบียนและสมุดบัญชี ตามมาตรา 30 ไว้ที่สำนักงานของบริษัทไม่น้อยกว่าสิบปี นับแต่วันที่ลงรายการครั้งสุดท้ายในสมุดทะเบียนหรือสมุดบัญชื่อนั้นหรือนับแต่วันที่บริษัทพ้นจากความรับผิดชอบตามรายการที่มีความรับผิดชอบครั้งสุดท้ายนี้ แล้วแต่อย่างใดจะยาวกว่า

มาตรา 33 ให้บริษัทส่งรายงานประจำปีแสดงฐานะการเงินและกิจการของบริษัทต่อนายทะเบียนสำหรับรอบปีประจักษ์ที่ล่วงแล้ว ตามแบบและรายการที่นายทะเบียนกำหนดภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันสิ้นปีประจักษ์และถ้าเป็นบริษัทซึ่งเป็นสาขาของบริษัทประกันชีวิตต่างประเทศ ให้ส่งรายงานประจำปีของบริษัทประกันชีวิตต่างประเทศที่ตนเป็นสาขาด้วยภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันสิ้นปีบัญชีของบริษัทประกันชีวิตต่างประเทศนั้น

มาตรา 34 ถ้าปรากฏว่ารายงานประจำปีของบริษัทส่งตามมาตรา 33 ไม่ถูกต้องหรือไม่มีการครบถ้วนบริบูรณ์ ให้นายทะเบียนมีอำนาจสั่งให้บริษัทแก้ไขเพิ่มเติม ให้ถูกต้องหรือครบถ้วนบริบูรณ์ภายในเวลาที่นายทะเบียนกำหนด

ในกรณีบริษัทไม่สามารถปฏิบัติตามคำสั่งตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าบริษัทมิได้ส่งรายงานประจำปีตามมาตรา 33

มาตรา 35 เมื่อนายทะเบียนเห็นสมควร ไม่ว่าจะก่อนหรือหลังกำหนดระยะเวลาให้บริษัทส่งรายงานประจำปีตามมาตรา 33 นายทะเบียนจะสั่งให้บริษัทส่งรายงานหรือเอกสารใด ๆ

เกี่ยวกับฐานะการเงินหรือกิจการของบริษัทต่อนายทะเบียนก็ได้

คำสั่งของนายทะเบียนดังกล่าวในวรรคหนึ่ง ให้กำหนดระยะเวลาที่บริษัทจะต้องปฏิบัติตามคำสั่งนั้นไว้ด้วยระยะเวลานั้นนายทะเบียนอาจขยายให้ได้เมื่อบริษัทร้องขอ

มาตรา 36 ให้บริษัทประกาศรายการย่อ ตามแบบที่นายทะเบียนกำหนดแสดงสินทรัพย์ และหนี้สินที่มีอยู่ในวันสิ้นปีประจําปีในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ส่งรายงานประจำปีตามมาตรา 33 ในหนังสือพิมพ์รายวันที่ออกจำหน่ายในท้องถิ่นที่สำนักงานใหญ่ ของบริษัทตั้ง อยู่อย่างน้อยหนึ่งฉบับมีระยะเวลาไม่น้อยกว่าสามวันและให้ปิดประกาศไว้ในที่เปิดเผย ณ สำนักงานใหญ่ และสำนักงานสาขาของบริษัทไม่น้อยกว่าสามสิบวันด้วย

มาตรา 37 ให้บริษัทส่งรายงานตรวจสอบฐานะการเงินรวมทั้งการคำนวณความรับผิดชอบตามกรมธรรม์ประกันภัยต่อนายทะเบียนทุกกรอบสามปี ซึ่งรับรองโดยบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติและความรู้ตามที่รัฐมนตรี ประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา รายงานนั้นให้ทำตามแบบและรายการที่กำหนด และต้องยื่นต่อนายทะเบียนไม่ช้ากว่าสามร้อยวันนับแต่วันสิ้นปีประจําปี

ไม่ว่าในระยะเวลาใด เมื่อเห็นสมควรนายทะเบียนจะสั่งให้บริษัทปฏิบัติการตรวจสอบ และส่งรายงานตามความในวรรคหนึ่งก็ได้ ในกรณีดังว่านี้ ให้นํากำหนดระยะเวลาการยื่นรายงานต่อนายทะเบียนตามวรรคหนึ่งมาใช้บังคับ โดยให้ เริ่มนับแต่วันที่บริษัทได้รับคำสั่งนายทะเบียน

มาตรา 38 ให้นายทะเบียนและพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจตรวจสอบกิจการและฐานะการเงินของบริษัทและเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบ ให้นายทะเบียนและพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจ

(1) เข้าไปในสำนักงานของบริษัทในระหว่างเวลาทำการเพื่อทราบข้อเท็จจริงในการนี้ให้มีอำนาจเรียกเอกสารหรือหลักฐานอื่น ๆ จากกรรมการผู้จัดการที่ปรึกษาพนักงานหรือลูกจ้างของบริษัทและสอบถามบุคคลดังกล่าวนี้ได้ ในการนี้บุคคลดังกล่าวต้องให้ความสะดวกตาม

สมควร

- (2) เข้าไปในสถานที่ใด ๆ ในระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก เพื่อตรวจสอบหรือประเมินราคาทรัพย์สินของบริษัท
- (3) ส่งให้บริษัท หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจประกันชีวิตของบริษัทส่งเอกสารหรือหลักฐานอื่น ๆ
- (4) เรียกบุคคลดังกล่าวใน (1) หรือ (3) มาให้ถ้อยคำหรือจะส่งให้บุคคลดังกล่าวยื่นคำชี้แจงแสดงข้อเท็จจริงตามที่ต้องการก็ได้

3.6 การควบคุมตัวแทนและนายหน้าประกันชีวิต

ตัวแทนประกันชีวิตมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งของกิจการประกันชีวิต บริษัทประกันชีวิตดำเนินธุรกิจผ่านตัวแทน ผู้ทำหน้าที่ติดต่อกับประชาชนโดยตรง จึงจำเป็นต้องมีการควบคุม โดย พ.ร.บ.ประกันชีวิต พ.ศ. 2510 ดังนี้

มาตร	8 ห้ามมิให้ผู้
โดยมิไ	อนุญาต กนายทะเบียน
	ใบอนุญาต เป็นตัวแทนปร

มาตรา 59 ผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นตัวแทนประกันชีวิต ต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

- (1) บรรลุนิติภาวะแล้ว
- (2) มีภูมิลำเนาในประเทศไทย
- (3) มีมาตรฐานการศึกษาไม่ต่ำกว่าประถมศึกษาปีที่ 4
- (4) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ
- (5) ไม่เคยต้องโทษจำคุกตามคำพิพากษาในความผิด ซึ่งกฎหมายบัญญัติให้ถือเอาการ

กระทำโดยทุจริตเป็นองค์ประกอบความผิด เว้นแต่จะพ้นโทษมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปีก่อนวันขอรับใบอนุญาต

2-

(6) ไม่เป็นบุคคลล้มละลายทุจริตตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลาย

(7) ไม่เคยถูกเพิกถอนใบอนุญาต เป็นตัวแทนประกันชีวิต หรือใบอนุญาตเป็นนายหน้าประกันชีวิตในระยะเวลาสามปีก่อนวันขอรับใบอนุญาต

(8) สอบความรู้เกี่ยวกับการประกันชีวิตได้ตามหลักสูตรและวิธีการที่นายทะเบียนกำหนด

มาตรา 60 ผู้มีคุณสมบัติตามมาตรา 59 ประสงค์จะเป็นตัวแทนประกันชีวิตของบริษัทใด ให้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตเป็นตัวแทนประกันชีวิตของบริษัทนั้น ต่อนายทะเบียนพร้อมด้วยหนังสือแสดงความต้องการของบริษัท ให้ผู้นั้นเป็นตัวแทนประกันชีวิต

เมื่อนายทะเบียนได้พิจารณาคำขอตามวรรคหนึ่งเป็นที่พอใจแล้ว ให้ออกใบอนุญาตเป็นตัวแทนประกันชีวิตของบริษัทที่แสดงความต้องการ เมื่อได้ออกใบอนุญาตแล้วให้แจ้งให้บริษัททราบ

ผู้ที่เป็นตัวแทนประกันชีวิตของบริษัทใดอยู่แล้วอาจขอรับใบอนุญาตเป็นตัวแทนประกันชีวิตของบริษัทอื่นอีกได้คำขอรับใบอนุญาตเช่นว่านี้ ผู้ขอต้องยื่นหนังสือแสดงความยินยอมของบริษัทที่ผู้นั้นเป็นตัวแทนประกันชีวิตอยู่แล้ว พร้อมด้วยหนังสือแสดงความต้องการของบริษัทใหม่ ซึ่งต้องมีข้อความแสดงไว้ด้วยว่าบริษัทใหม่นั้นได้ทราบแล้วว่าผู้ขอเป็นตัวแทนประกันชีวิตของบริษัทใดอยู่แล้วเมื่อนายทะเบียนได้ออกใบอนุญาตแล้วให้แจ้งให้บริษัทที่เกี่ยวข้องทราบ

คำขอรับใบอนุญาต หนังสือแสดงความต้องการหนังสือให้ความยินยอมและใบอนุญาตตามมาตรานี้ให้ทำตามแบบที่อธิบดีกำหนด

มาตรา 61 ตัวแทนประกันชีวิต อาจกระทำการในนามของบริษัทในกรณีต่อไปนี้ได้ในเมื่อได้รับมอบอำนาจเป็นหนังสือจากบริษัท

- (1) รับผิดชอบประกันภัย
- (2) ทำสัญญาประกันชีวิต

หนังสือมอบอำนาจของบริษัทให้ตัวแทนประกันชีวิตกระทำการดังกล่าวในวรรคหนึ่งให้ทำตามแบบที่อธิบดีกำหนด

หนังสือมอบอำนาจของบริษัทแม้มิได้ทำตามแบบที่อธิบดีกำหนด ก็ไม่เป็นเหตุให้เสื่อมสิทธิของบุคคลภายนอก เพราะเหตุที่มีได้ทำตามแบบที่กำหนดนั้น

มาตรา 62 ผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นนายหน้าประกันชีวิตในกรณีที่เป็นบุคคลธรรมดาต้องมีคุณสมบัติเช่นเดียวกับตัวแทนประกันชีวิต และต้องไม่เป็นกรรมการผู้จัดการ พนักงาน หรือลูกจ้างในบริษัทใด

นิติบุคคลซึ่งมีถิ่นที่สำนักงานแห่งใหญ่ในประเทศไทย อาจขอรับใบอนุญาตเป็นนายหน้าประกันชีวิตได้ในเมื่อการเป็นนายหน้าประกันชีวิตเป็นวัตถุประสงค์ของนิติบุคคลนั้นและนิติบุคคลนั้นมีพนักงานลูกจ้างที่อาจทำการเป็นนายหน้าประกันชีวิตแทนนิติบุคคลนั้นได้ โดยได้รับใบอนุญาตเป็นนายหน้าประกันชีวิตตามพระราชบัญญัตินี้แต่ทั้งนี้นิติบุคคลนั้นต้องไม่เคยถูกเพิกถอนใบอนุญาตเป็นนายหน้าประกันชีวิตในระยะเวลาสามปีก่อนวันขอรับใบอนุญาต

มาตรา 63 บุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล ซึ่งมีคุณสมบัติตามมาตรา 62 ประสงค์จะเป็นนายหน้าประกันชีวิตให้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตต่อนายทะเบียน

เมื่อนายทะเบียนได้พิจารณาคำขอตามวรรคหนึ่งเป็นที่พอใจแล้ว ก็ให้ออกใบอนุญาตให้คำขอรับใบอนุญาต และใบอนุญาตตามมาตรานี้ให้ทำตามแบบที่อธิบดีกำหนด

มาตรา 64 นายหน้าประกันชีวิตต้องมีสำนักงานตามที่ระบุไว้ในคำขอรับใบอนุญาตเป็นนายหน้าประกันชีวิต ในกรณีที่มีการย้ายสำนักงาน นายหน้าประกันชีวิตต้องแจ้งต่อนายทะเบียนเป็นหนังสือภายในห้าวันนับแต่วันที่ย้าย

มาตรา 65 ให้นายหน้าประกันชีวิต จัดทำสมุดทะเบียนและสมุดบัญชี เกี่ยวกับธุรกิจของนายหน้าประกันชีวิต ตามแบบและรายการที่นายทะเบียนกำหนด

เมื่อมีเหตุจะต้องลงในสมุดทะเบียนและสมุดบัญชีตามวรรคหนึ่ง ให้นายหน้าประกันชีวิต ลงรายการเกี่ยวกับเหตุนั้นในสมุดทะเบียนและสมุดบัญชี เช่นว่านั้นภายในสามวันนับแต่วันที่ มีเหตุอันจะต้องลงรายการนั้น

มาตรา 66 ให้นายหน้าประกันชีวิตเก็บรักษาสมุดทะเบียนและสมุดบัญชีเกี่ยวกับธุรกิจของนายหน้าประกันชีวิตไว้ที่สำนักงานของนายหน้าประกันชีวิตไม่น้อยกว่าห้าปี นับแต่วันลงรายการครั้งสุดท้ายในสมุดทะเบียนหรือสมุดบัญชื่อนั้น

มาตรา 67 โบราณาคเป็นตัวแทนประกันชีวิตและโบราณาคเป็นนายหน้าประกันชีวิตมีอายุใช้ได้จนถึงวันสิ้นปีประจักษ์ของปีที้ออกโบราณาค ผู้ที่ประสงค์จะเป็นตัวแทนประกันชีวิตในปีถัดไป ให้อื่นคำขอต่ออายุโบราณาคต่อนายทะเบียนตามแบบที่อธิบดีกำหนดภายในระยะเวลาทุกสิบวัน ก่อนที่โบราณาคจะสิ้นอายุ

มาตรา 68 นายหน้าประกันชีวิตผู้ใดได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการผู้จัดการ พนักงาน หรือลูกจ้างบริษัทใดให้โบราณาคเป็นนายหน้าประกันชีวิตของผู้นั้นสิ้นสุดลง

มาตรา 69 เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบการปฏิบัติของนายหน้าประกันชีวิต นายทะเบียนและพนักงานเจ้าหน้าที่ มีอำนาจเรียกให้นายหน้าประกันชีวิตส่งสมุดทะเบียน สมุดบัญชี หรือเอกสารใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบ หรือจะเข้าไปในสำนักงาน ของนายหน้าประกันชีวิตในระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก เพื่อตรวจสอบดังกล่าวแล้วก็ได้ ในการนี้นายหน้าประกันชีวิต

ต้องให้ความสะดวกแก่นายทะเบียนและพนักงานเจ้าหน้าที่ตามสมควร

มาตรา 70 นายทะเบียนเมื่ออำนาจสั่งเพิกถอนใบอนุญาตเป็นตัวแทนประกันชีวิต หรือ ใบอนุญาตเป็นนายหน้าประกันชีวิต เมื่อปรากฏแก่นายทะเบียนว่า ตัวแทนประกันชีวิต หรือนายหน้าประกันชีวิต

1. ผ่าฝืนบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้
2. ขาดคุณสมบัติตามมาตรา 59 หรือ ในกรณีที่เป็นนายหน้าประกันชีวิต เป็นนิติบุคคล ปรากฏว่านิติบุคคลนั้นไม่อาจเป็นนายหน้าประกันชีวิตได้ตามมาตรา 62
3. ดำเนินงานทำให้เกิด หรืออาจทำให้เกิด ความเสียหายแก่ผู้เอาประกันภัย ผู้รับประโยชน์ ตามกรมธรรม์ประกันภัย หรือประชาชน

เมื่อนายทะเบียน สั่งเพิกถอนใบอนุญาต ตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้แจ้งคำสั่งนั้นไปยังผู้ถูกถอนใบอนุญาต

มาตรา 71 ผู้ถูกสั่งเพิกถอนใบอนุญาตตามมาตรา 70 มีสิทธิอุทธรณ์ต่ออธิบดีภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ได้ทราบคำสั่ง คำวินิจฉัยของอธิบดีให้เป็นที่สุด

มาตรา 72 ห้ามมิให้ผู้ใดชักชวน แนะนำหรือกระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อให้บุคคลทำสัญญาประกันชีวิตกับผู้ประกอบธุรกิจประกันชีวิตในต่างประเทศ หรือกับบุคคลใด ๆ นอกจากผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันชีวิตตามพระราชบัญญัตินี้

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับแก่กรณีการชักชวนแนะนำหรือกระทำด้วยประการใด ๆ ให้ผู้ที่ได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันชีวิตตามพระราชบัญญัตินี้ ทำสัญญาประกันต่อกับผู้ประกอบธุรกิจประกันชีวิตในต่างประเทศ

3.7 ความคุมการบริหารทั่วไป นอกจากการควบคุมกิจการโดยเฉพาะแล้ว พ.ร.บ. ประกันชีวิต พ.ศ. 2510 ยังได้มีมาตรการการควบคุมการบริหารงานทั่วไป ดังนี้

มาตรา 28 ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติ ให้รัฐมนตรีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดให้บริษัทปฏิบัติกิจการใด ๆ ในเรื่องต่อไปนี้ได้

- (1) วิธีการเก็บเบี้ยประกันภัย
- (2) การประเมินราคาทรัพย์สิน และหนี้สินของบริษัท
- (3) การประกันต่อ
- (4) การจำแนกประเภทค่าใช้จ่าย
- (5) อัตราเงินค่าเวนคืนกรมธรรม์ประกันภัย และเงื่อนไขในการจ่ายเงินนั้น
- (6) จัดสรรเงินสำรองสำหรับความผูกพันใด ๆ นอกจากที่ต้องปฏิบัติตาม

มาตรา 20

- (7) อัตราค่าจ้างหรือบำเหน็จสำหรับตัวแทนประกันชีวิตและนายหน้าประกันชีวิต
- (8) แบบ ขนาด ตัวอักษร ภาษาที่ใช้และข้อความของหนังสือมอบอำนาจของบริษัท รวมทั้งเอกสารแสดงการรับเงินของบริษัท

- (9) การให้กู้ยืมเงินโดยมีกรรมธรรม์ประกันภัยเป็นประกัน
- (10) การจ่ายเงินปันผลแก่ผู้เอาประกันภัย

มาตรา 29 ในการติดต่อกับประชาชน บริษัทต้องเปิดทำงานตามวันและเวลาที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา แต่ทั้งนี้บริษัทจะเปิดทำงานเกินกว่าที่กำหนดก็ได้

การประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยของบริษัทประกันชีวิต

มาตรา 56 บริษัทอาจประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยด้วยก็ได้ เมื่อได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

มาตรา 57 ในกรณีที่บริษัทประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยด้วย

(1) หลักทรัพย์ประกันที่บริษัทต้องวางไว้กับนายทะเบียนตามมาตรา 14 และเงินกองทุนที่บริษัทต้องดำรงตามมาตรา 19 ต้องเป็นหลักทรัพย์ประกันและเงินกองทุนต่างหากจากหลักทรัพย์ประกันและเงินกองทุน ซึ่งบริษัทต้องวางและต้องดำรงตามกฎหมาย ว่าด้วยประกันวินาศภัย

(2) บริษัทต้องปฏิบัติการตามควรทุกประการ เพื่อแยกรายรับและรายจ่ายของธุรกิจประกันวินาศภัยออกเป็นส่วนหนึ่งต่างหากจากรายรับ และรายจ่าย ของธุรกิจประกันชีวิตและเพื่อประโยชน์ในการนี้ รัฐมนตรีจะกำหนดโดยกฎกระทรวงให้บริษัทปฏิบัติการใด ๆ ตามที่เห็นสมควรก็ได้

(3) ในกรณีที่รัฐมนตรีมีคำสั่งให้ควบคุมบริษัทการควบคุมนั้นให้ควบคุมตลอดถึงกิจการที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจประกันวินาศภัย

(4) ในกรณีที่รัฐมนตรีมีคำสั่งให้เพิกถอนใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันชีวิต ให้ถือว่ารัฐมนตรีได้มีคำสั่งให้เพิกถอนใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยตามกฎหมายว่าด้วยการนั้นด้วย

พระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2510 ได้บัญญัติห้ามมิให้บริษัทดำเนินการ
ดังต่อไปนี้

มาตรา 27 ห้ามมิให้บริษัทกระทำการ ดังต่อไปนี้

- (1) ลดทุนโดยมิได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากรัฐมนตรี
- (2) ผากเงินไว้ที่อื่นนอกจากที่ธนาคาร
- (3) เก็บเงินสดไว้ที่อื่น นอกจากที่สำนักงานของบริษัท
- (4) จ่ายเงินหรือทรัพย์สินอื่นใดให้แก่กรรมการ ผู้จัดการ ที่ปรึกษา พนักงานหรือลูกจ้างของบริษัทเพื่อเป็นค่านายหน้าหรือค่าตอบแทนสำหรับ หรือเนื่องจากธุรกิจ หรือการกระทำใด ๆ เว้นแต่บำเหน็จ เงินเดือน โบนัส หรือเงินอย่างอื่นที่พึงจ่ายตามปกติ
- (5) จ่ายเงินหรือทรัพย์สินอื่นใดให้แก่ตัวแทนประกันชีวิตหรือนายหน้าประกันชีวิต นอกจากเงินค่าจ้างหรือบำเหน็จที่พึงจ่ายตามปกติ
- (6) จ่ายเงินหรือทรัพย์สินอื่นใดล่วงหน้าให้แก่บุคคลใดเป็นค่านายหน้าหรือค่าตอบแทนสำหรับงานที่จะทำให้แก่บริษัท
- (7) จ่ายบำเหน็จให้แก่บุคคล ที่ช่วยให้มีการทำสัญญาประกันภัย ซึ่งมิใช่ตัวแทนประกันชีวิตของบริษัทหรือนายหน้าประกันชีวิต
- (8) ซื้อหรือมีไว้เป็นประจำซึ่งอสังหาริมทรัพย์ เว้นแต่เพื่อใช้เป็นสถานที่สำหรับประกอบธุรกิจ หรือสำหรับใช้เพื่อสวัสดิการของพนักงานและลูกจ้างของบริษัทตามสมควร หรือเป็นการซื้ออสังหาริมทรัพย์ที่จำนองไว้กับบริษัทนั้น จากการขายทอดตลาดโดยคำสั่งของศาล บรรดาอสังหาริมทรัพย์ที่ตกเป็นของบริษัทเนื่องจากการชำระหนี้ การประกันต้นเงินที่จ่ายให้กู้ยืมไป หรือเนื่องจากที่บริษัทได้ซื้ออสังหาริมทรัพย์ที่จำนองไว้กับบริษัทนั้นจากการขายทอดตลาดโดยเป็นคำสั่งของศาล จะต้องจำหน่ายภายในเก้าปี นับแต่วันที่อสังหาริมทรัพย์นั้นตกเป็นของ

บริษัท หรือภายในกำหนดเวลากว่านั้นตามที่ได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรี ทั้งนี้ เว้นแต่รัฐมนตรีจะอนุญาตให้ใช้เป็นสถานที่สำหรับประกอบธุรกิจ หรือสำหรับใช้เพื่อสวัสดิการของพนักงาน และลูกจ้างของบริษัทนั้น

(9) ให้ประโยชน์ เป็นพิเศษแก่ผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประโยชน์ตามกรมธรรม์ประกันภัย นอกเหนือไปจากที่กำหนดไว้ในกรมธรรม์ประกันภัย

(10) รับชำระเบี้ยประกันภัยจากผู้เอาประกันภัยลดลงต่ำกว่าจำนวนที่ต้องชำระ

(11) ตั้งหรือมอบหมายบุคคลอื่นนอกจากตัวแทนประกันชีวิต หรือพนักงานของบริษัทซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวกับการรับเงินเป็นผู้ชำระเบี้ยประกันภัย

(12) ออกกรมธรรม์ประกันภัย ซึ่งไม่มีลายมือชื่อของกรรมการผู้มีอำนาจผูกพันบริษัทตามที่ได้จดทะเบียนไว้หรือไม่มีลายมือชื่อของผู้จัดการสาขาของบริษัทต่างประเทศตามที่ระบุไว้ในใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันชีวิต แล้วแต่กรณี

(13) โฆษณาจูงใจ อันเป็นเท็จหรือเกินความจริงเกี่ยวกับบริษัทหรือธุรกิจประกันชีวิตของบริษัท

ข้อกำหนดให้บริษัทปฏิบัติการ

มาตรา 28 ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติ ให้รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดให้บริษัทปฏิบัติการใด ๆ ในเรื่องต่อไปนี้ได้

- (1) วิธีการเก็บเบี้ยประกันภัย
- (2) การประเมินราคาทรัพย์สิน และหนี้สินของบริษัท
- (3) การประกันต่อ
- (4) การจำแนกประเภทค่าใช้จ่าย
- (5) อัตราเงินค่าเวนคืนกรมธรรม์ประกันภัย และเงื่อนไขในการจ่ายเงินนั้น

(6) จัดสรรเงินสำรองสำหรับความผูกพันใด ๆ นอกจากที่ต้องปฏิบัติตาม

มาตรา 20

(7) อัตราค่าจ้างหรือบำเหน็จสำหรับตัวแทนประกันชีวิตและนายหน้าประกันชีวิต

(8) แบบ ขนาด ตัวอักษร ภาษาที่ใช้และข้อความของหนังสือมอบอำนาจของบริษัทรวมทั้งเอกสารแสดงการรับเงินของบริษัท

(9) การให้กู้ยืมเงินโดยมีกรรมธรรม์ประกันภัยเป็นประกัน

(10) การจ่ายเงินปันผลให้แก่ผู้เอาประกันภัย

การเลิกกิจการบริษัทประกันชีวิต

กฎหมายได้กำหนดวิธีการดังนี้

มาตรา 41 เมื่อบริษัทใดประสงค์จะเลิกกิจการให้บริษัทนั้นแจ้งความประสงค์ที่จะเลิกกิจการต่อนายทะเบียนให้ทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามสิบวันก่อนวันเลิกกิจการ

ในกรณีที่บริษัทซึ่งเป็นสาขาของบริษัทประกันชีวิตต่างประเทศเลิกกิจการให้มีการชำระบัญชี ในการชำระบัญชีนั้นให้นำความในมาตรา 43 มาตรา 44 และมาตรา 45 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

การเพิกถอนใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันชีวิต

มาตรา 42 รัฐมนตรีมีอำนาจสั่งเพิกถอนใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันชีวิต เมื่อปรากฏแก่รัฐมนตรีว่าบริษัท

(1) มีหนี้เกินกว่าทรัพย์สินหรือมีฐานะการเงินไม่มั่นคง อันอาจเกิดความเสียหายแก่ผู้เอาประกันภัย หรือประชาชน

(2) ผ่าฝืนบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎกระทรวงเงื่อนไขที่รัฐมนตรีกำหนด

หรือประกาศที่ออกหรือกำหนดตามความในพระราชบัญญัตินี้ หรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของนายทะเบียน หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งสั่งการตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ในเมื่ออาจทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้เอาประกันภัยหรือประชาชน

(3) หยุคประกอบธุรกิจประกันชีวิตโดยไม่มีเหตุอันสมควร

(4) ประกอบธุรกิจประกันชีวิตต่อไปจะทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้เอาประกันภัยหรือประชาชน

(5) ประวิงการจ่ายเงินที่ต้องจ่ายตามกรมธรรม์ประกันภัยหรือประวิงการคืนเบี้ยประกันภัยที่ต้องจ่าย หรือคืนโดยมีเหตุอันสมควร หรือจ่ายคืนหรือคืนไปโดยไม่สุจริต

มาตรา 43 เมื่อบริษัทใดถูกสั่งเพิกถอนใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันชีวิต ให้บริษัทนั้นเลิกกันนับแต่วันที่ถูกลงสั่งเพิกถอนใบอนุญาต และให้มีการชำระบัญชีในการชำระบัญชีนั้น ให้รัฐมนตรีแต่งตั้งผู้ชำระบัญชี การใดที่เป็นอำนาจหน้าที่ของประชุมใหญ่ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของอธิบดี

มาตรา 44 เพื่อประโยชน์แก่การชำระบัญชี ให้ถือว่าบริษัทซึ่งเป็นสาขาของบริษัทประกันชีวิตต่างประเทศเป็นบริษัทจำกัด และเพื่อประโยชน์แก่การนี้ ให้ถือว่านายทะเบียนเป็นทนายทะเบียน หรือเป็นนายทะเบียนแล้วแต่กรณีและการเสนอรายงานต่อที่ประชุมใหญ่ให้เสนอต่ออธิบดี

มาตรา 45 ผู้ชำระบัญชี ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งตามมาตรา 43 อาจได้รับเงินค่าตอบแทนตามที่รัฐมนตรีกำหนดเงินค่าตอบแทนให้จ่ายจากทรัพย์สินของบริษัท

มาตรา 46 ในกรณีที่รัฐมนตรีอาจมีคำสั่งให้เพิกถอนใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันชีวิตตามมาตรา 42 ถ้ารัฐมนตรีเห็นสมควร รัฐมนตรีจะมีคำสั่งให้บริษัทปฏิบัติตามการใด ๆ เพื่อแก้ไขฐานะของบริษัทให้ดีขึ้นเสียก่อนภายในเวลาที่กำหนดให้ก็ได้ หรือจะมีคำสั่งให้มีการควบคุมบริษัทก็ได้

การควบคุมบริษัทประกันชีวิต

มาตรา 47 ในกรณีที่รัฐมนตรีมีคำสั่งให้บริษัทปฏิบัติการใด ๆ เพื่อแก้ไขฐานะของบริษัทให้ดีขึ้นตามมาตรา 46 แล้ว ต่อมาเมื่อพบเหตุการณ์ซึ่งรัฐมนตรีเห็นว่าบริษัทไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง หรือไม่อาจแก้ไขฐานะของบริษัทให้ดีขึ้นหรือเมื่อพ้นระยะเวลาที่กำหนดให้ฐานะของบริษัทก็ไม่ดีขึ้น รัฐมนตรีจะมีคำสั่งให้มีการควบคุมบริษัทหรือจะมีคำสั่งให้เพิกถอนใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันชีวิตของบริษัทนั้นเสียก็ได้

มาตรา 48 เมื่อรัฐมนตรีมีคำสั่งให้ควบคุมบริษัทใด ให้นายทะเบียนแจ้งคำสั่งนั้นไปยังบริษัท และให้ปิดคำสั่งนั้นไว้ในที่เปิดเผย ณ สำนักงานของบริษัทนั้นกับทั้งประกาศในราชกิจจานุเบกษา และหนังสือพิมพ์รายวันที่ออกจำหน่ายในท้องถิ่นที่สำนักงานใหญ่ของบริษัท ตั้งอยู่อย่างน้อยสองฉบับ

มาตรา 49 ในการควบคุมบริษัทใด ให้รัฐมนตรีตั้งคณะกรรมการควบคุมบริษัทนั้น ประกอบด้วยประธานกรรมการหนึ่งคนและกรรมการอื่นอีกไม่น้อยกว่าสองคน คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ดำเนินกิจการของบริษัทนั้นได้ทุกประการ และให้ประธานกรรมการเป็นผู้แทนของบริษัทนั้น

ในกรณีที่ประธานกรรมการไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการคนใดคนหนึ่งเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทน

คณะกรรมการมีอำนาจมอบหมายให้กรรมการพนักงานและลูกจ้างของบริษัทที่ถูกควบคุมหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือหลายคนปฏิบัติหน้าที่ใด ๆ ของบริษัทได้

การตั้งคณะกรรมการและการแต่งตั้งกรรมการปฏิบัติหน้าที่แทนประธานกรรมการ ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา 50 เมื่อได้มีการควบคุมบริษัทใด ห้ามมิให้กรรมการ และพนักงานของ บริษัทดำเนินการของบริษัทนั้น วันแต่จะได้รับการมอบหมายจากคณะกรรมการควบคุมบริษัท

มาตรา 51 เมื่อได้มีการควบคุมบริษัทใด ให้กรรมการ พนักงาน และลูกจ้าง ของบริษัทนั้น จัดการตามควรเพื่อปกป้องรักษาทรัพย์สิน และประโยชน์ของบริษัทไว้และรับรายงาน กิจการและมอบทรัพย์สินพร้อมด้วยสมุดบัญชีเอกสาร ดวงตรา และสิ่งอื่นอันเกี่ยวกับกิจการ และ ทรัพย์สินของบริษัทให้แก่คณะกรรมการควบคุมบริษัทนั้นโดยมิชักช้า

มาตรา 52 คณะกรรมการควบคุมบริษัทที่มีอำนาจสั่งให้บุคคลใด ๆ มาให้ถ้อยคำ หรือ ให้แสดงหรือส่งสมุดบัญชี เอกสาร ดวงตราและหลักฐานอื่นอันเกี่ยวกับกิจการและทรัพย์สินของ บริษัทที่ถูกควบคุม

มาตรา 53 เมื่อคณะกรรมการควบคุมบริษัทเห็นว่า บริษัทที่ถูกควบคุมจะดำเนินกิจการ ของตนเองต่อไปได้ ให้รายงานต่อรัฐมนตรี ถ้ารัฐมนตรีเห็นสมควรจะมีคำสั่งให้เลิกการควบคุมเสีย ก็ได้ เมื่อรัฐมนตรีมีคำสั่ง เช่นว่านั้น ให้นายทะเบียนแจ้งคำสั่งนั้นไปยังบริษัท และให้ประกาศคำ สั่งในราชกิจจานุเบกษา และหนังสือพิมพ์รายวันที่ออกจำหน่ายในท้องถิ่นที่สำนักงานใหญ่ของบริษัท ตั้งอยู่อย่างน้อยสองฉบับ

มาตรา 54 เมื่อคณะกรรมการควบคุมบริษัทเห็นว่าบริษัทที่ถูกควบคุมไม่อาจดำเนิน กิจการต่อไปได้และมีเหตุสมควรเพิกถอนใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันชีวิตตามมาตรา 42 ให้ รายงานต่อรัฐมนตรี ถ้ารัฐมนตรีเห็นมีเหตุอันสมควรจะมีคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาตประกอบธุรกิจ ประกันชีวิตของบริษัทนั้นเสีย ตามมาตรา 42 ก็ได้

มาตรา 55 คณะกรรมการควบคุมบริษัทอาจได้รับ เงินค่าตอบแทนในการปฏิบัติหน้าที่ ตามที่รัฐมนตรีกำหนดโดยจ่ายจากทรัพย์สินของ บริษัท

สรุป กฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมอุตสาหกรรมประกันภัย

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 ว่าด้วยประกันภัย เป็นกฎหมายที่บัญญัติหลักเกณฑ์ในการทำสัญญาประกันภัย โดยกำหนดสิทธิ หน้าที่ของผู้เอาประกันและผู้รับประกัน ขอบเขตความรับผิดชอบของการประกันภัยประเภทต่าง ๆ ซึ่งแบ่งเป็นการประกันวินาศภัยและการประกันชีวิต การประกันวินาศภัยรวมตลอดการประกันภัยค้ำจุน และการประกันภัยรับชน ซึ่งเป็น การประกันภัยที่มีลักษณะพิเศษเฉพาะเรื่อง กฎหมายประกันภัยเป็นกฎหมายสาขาเอกชน คู่สัญญา มีสิทธิที่จะทำความตกลง ยกเว้นหน้าที่และความรับผิดชอบได้ แต่ก็ไม่ทุกกรณี ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความสงบเรียบร้อย ถือว่าเป็นบทบัญญัติเด็ดขาด คู่สัญญาไม่อาจตกลงยกเว้นได้งารสำคัญเหล่านี้ ได้มี บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยประกันภัยทั้งสิ้น

พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2510 และพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2510

เป็นกฎหมายมุ่งต่อการควบคุมการดำเนินงานของบริษัทผู้รับประกันภัย เนื่องจากเป็นกิจการเกี่ยวข้องกับความมั่นคงเศรษฐกิจส่วนรวม ทั้งนี้เพื่อให้กิจการของผู้รับประกันภัยดำเนินไปด้วยดี มีฐานะการเงินมั่นคง เป็นหลักประกันว่าประชาชนผู้เอาประกันจะได้รับประโยชน์จากการประกันภัยตามเงื่อนไขที่ระบุไว้ในกรมธรรม์ นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้อุตสาหกรรมประกันภัยมีการพัฒนาเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น

จึงกล่าวได้ว่า กฎหมายประกันภัยทั้งที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

บรรพ 3 กับพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2510 และพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2510 ไม่ได้ซ้ำซ้อนกัน หากแต่มีวัตถุประสงค์ในการบัญญัติบังคับใช้ไปคนละทาง ซึ่งมุ่งสู่จุดหมายเดียวกันคือ รักษาความชอบธรรมในสังคม

*****

สรุปเนื้อหาสาระสำคัญของบทที่ 3

1. การที่รัฐต้องเข้ามามีบทบาทควบคุมบริษัทประกันภัย ก็เพื่อที่จะสอดส่องดูแล การดำเนินงานของฝ่ายผู้รับประกันภัยอย่างใกล้ชิด เพื่อให้กิจการประกันภัยดำเนินไปด้วยดี มีหลักฐานในทางการเงินมั่นคง สามารถให้ความช่วยเหลือหรือจ่ายค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เอาประกันหรือผู้รับประโยชน์ได้ และให้ผู้รับประกันปฏิบัติต่อผู้เอาประกันด้วยความเป็นธรรม
2. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 ลักษณะ 20 บัญญัติหลักเกณฑ์ในการทำสัญญาประกันภัย ผู้เอาประกันภัย ต้องมีส่วนได้เสียในเหตุที่เอาประกัน ต้องแถลงข้อความจริงให้ผู้รับประกันทราบ สิทธิ หน้าที่ของผู้เอาประกัน และความรับผิดชอบของผู้รับประกัน
3. พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2510 และพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2510 เป็นกฎหมายพิเศษ มุ่งที่จะควบคุมการดำเนินงานของบริษัทประกันภัย ตั้งแต่การเริ่มขออนุญาตเป็นผู้รับประกัน ต้องดำเนินการในรูปบริษัทจำกัด ต้องได้รับใบอนุญาตจากรัฐมนตรี ต้องวางหลักทรัพย์เป็นประกันต่อทางราชการ ควบคุมรูปแบบการประกัน อัตราเบี้ยประกันภัย ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรม และเป็นหลักประกันความมั่นคงของประชาชนผู้เอาประกัน

*****

คำถามท้ายบทที่ 3

1. เหตุใดรัฐจึงต้องเข้ามาควบคุมการดำเนินงานธุรกิจประกันภัย
2. ปัจจุบันมีกฎหมายอะไรบ้างที่เกี่ยวข้องกับการประกันภัย กฎหมายแต่ละฉบับ มีหลักเกณฑ์และความมุ่งหมายประการใด
3. คำว่า "ผู้เอาประกันต้องมีส่วนได้เสียในเหตุที่เอาประกันภัย" นั้นหมายความว่าอย่างไร
4. นายแดงนำบ้านของตนไปทำสัญญาประกันอัคคีภัย โดยแถลงว่า "ใช้เพื่ออยู่อาศัย" แต่ความจริงใช้เป็นที่เก็บถังบรรจุแก๊ส หากเกิดอัคคีภัย ผู้รับประกันภัยมีสิทธิไม่ใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือไม่ เพราะเหตุใด
5. นายขวามีสุขภาพสมบูรณ์ดี ได้ไปทำสัญญาเอาประกันชีวิตไว้ได้ 2 ปี ต่อมานายขวามีเป็นโรคหัวใจอย่างร้ายแรง บริษัทผู้รับประกันทราบความเรื่องนี้ บริษัทผู้รับประกันจะบอกเลิกสัญญาประกันชีวิตรายนี้ได้หรือไม่ เพราะเหตุใด

*****